

Pr. 233/09.09.21
CRS

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-6/12 din 20.09.2021

La nr. 18-23-251-6404 din 07.09.2021

✓ **Ministerul Muncii și Protecției Sociale**

Copie: Cancelaria de Stat

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (număr unic 303/MMPS/2021).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>1988</u>		
" <u>23</u> "	<u>09</u>	20 <u>21</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7411 din 20.09.2021

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (art.8, 12, 16, 33)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Muncii și Protecției Sociale, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei lipsește atât de pe pagina web oficială a autorității publice www.msmps.gov.md, cât și de pe portalul guvernamental destinat consultărilor publice www.particip.gov.md.

Prin urmare, se constată că în procesul de promovare a proiectului, nu s-au respectat rigorile de

asigurare a transparenței decizionale prevăzute de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, întrucât părțile interesate nu au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia pentru transmiterea recomandărilor asupra proiectului.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop „*asigurarea funcționării unui sistem de pensii echitabil care să garanteze un trai decent beneficiarilor de pensii, precum și sporirea garanțiilor sociale.*”

Analizând normele elaborate se constată că prin proiect se propune modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii cu următoarele modificări:

- la determinarea venitului mediu lunar asigurat pentru perioada necontributivă de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți/tutore/curator, până la angajarea în funcția de asistent personal - se propune la calcularea pensiei, luarea în considerare a *salariului mediu lunar pe țară*. În prezent, pentru această categorie perioada necontributivă de îngrijire a unui copil sau a unei persoane cu dizabilitate severă la calcularea pensiei se ia în considerare valoarea salariului minim pe țară;

-reglementarea acordării *suplimentului de solidaritate* din bugetul de stat pentru persoanele a căror pensie este mai mică decât cuantumul pensiei minime pentru categoria respectivă sau în cazul în care pensia calculată, în condițiile unui stagiu de cotizare incomplet, este mai mică decât nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, dar nu mai mică de 50% din pensia minimă.

-acordarea dreptului la reexaminarea pensiei - în cazul persoanei care activează sau a activat în câmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensia de dizabilitate, iar pensia calculată în condițiile Legii nr.156/1998 este mai mare decât pensia aflată în plată.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul beneficiarilor de pensii, elaborat în scopul asigurării unui sistem de pensii echitabil, care să garanteze un trai decent pentru persoanele în etate.

Prin urmare, se constată că proiectul examinat este conform interesului public general.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

a) *denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*

b) *condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*

c) *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*

d) *principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*

f) *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare*".

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Prin urmare, considerăm că nota informativă conține o serie de argumente concludente în ceea ce privește necesitatea promovării proiectului examinat.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*".

Implementarea în practică a normelor proiectului necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

Potrivit notei informative se prezintă următoarele cheltuieli estimative:

-cheltuieli pentru acordarea suplimentului de solidaritate 512 712,1 mii lei pentru 3 luni ale anului 2021 (octombrie, noiembrie, decembrie).

-cheltuieli pentru reexaminarea pensiilor de dizabiliate:

01.01.2022 - 22664,6 mii lei;

01.01.2023 - 59993,8 mii lei;

01.01.2024 - 81691,5 mii lei.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) *se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]*

c) *terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]*

e) *se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]*

f) *se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;*

g) *se evită tautologiile juridice;*

h) *se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]*".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Cu toate acestea, se propune completarea proiectului în scopul explicării sintagmei „supliment de solidaritate” inclus la Art.I alin.(2) din proiect, corespunzător prevederii art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017, unde se stipulează obligativitatea utilizării în actele normative a unei terminologii constante, uniforme în conformitate cu cadrul normativ național.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Potrivit proiectului se atribuie Guvernului, sarcina ajustării actelor sale normative la noile prevederi, în termen de 6 luni de la data publicării în Monitorul oficial al legii adoptate.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
Art.1 alin.(2) din proiect 2.La articolul 12, alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculat conform legii este mai mic decât cuantumul pensiei minime pentru categoria respectivă, diferența dintre aceste cuantumuri, <u>sub forma unui supliment de solidaritate</u> , se acoperă din mijloacele bugetului de stat.”	
Obiecții: În textul proiectului se identifică utilizarea unui termen nou „supliment de solidaritate”, care nu a fost identificat în cadrul normativ național și nu are prezentată o definiție/explicație în proiectul examinat. În acest sens, la art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017 se solicită, la elaborarea actelor normative, utilizarea terminologiei constante, uniforme și corespunzătoare celei utilizate în alte acte normative naționale. Introducerea termenilor noi în cadrul normativ presupune prezentarea unei definiții/explicații, or, în caz contrar survine pericolul apariției interpretărilor abuzive, comode sau eronate a termenilor noi, atât de autoritățile publice care aplică aceste prevederi, cât și de cei cărora li se vor aplica.	
Recomandări: Prin urmare, în scopul respectării art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017 se propune completarea proiectului de act legislativ cu includerea noțiunii de „supliment de solidaritate”.	
Factori de risc: ● Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Riscuri de corupție: ● Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, având drept obiectiv modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, prin reglementarea majorării cuantumului pensiilor în scopul asigurării unui sistem de pensii echitabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

În cadrul procesului de promovare a proiectului de decizie, nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, întrucât proiectul nu a fost publicat pe pagina web oficială a autorității publice, iar părțile interesate nu au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia pentru transmiterea recomandărilor asupra proiectului.

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului și sunt conforme interesului public general.

Urmare a examinării actului normativ se relevă necesitatea completării proiectului cu includerea explicației noțiunii de „supliment de solidaritate”, corespunzător prevederii art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017

În consecință, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandării prezentate.

20.09.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni, Inspector superior

